

Vecāki vecākiem

Publicēts: 13.06.2013.

[Projektu pieredze](#)

[Nordplus](#)

deja par vecāku izglītošanās un sadarbības projektu „Parent-to-parent” radās, satiekoties divām aktīvām mammām IVITAI MAURĪNAI un IVETAI PAVZINIUKAI. Viņas arī darbojas kopā biedrībā „Latvijas vecāku kustība”.

Kā radās projekta ideja?

Biedrība apvieno vecākus, kas vēlas aktīvi piedalīties savu bērnu izglītībā. Mēs saprotam, ka arī mums pašiem ir jāizglītojas, lai varam būt labi un ziņoši vecāki. Balstoties uz savu pieredzi un vajadzībām, apzinājām problēmas, kas saistās ar vecāku izglītošanos. Viens no galvenajiem jautājumiem, ko uzdevām sev, bija – kā veiksmīgāk apvienot ģimeni un karjeru, lai pietiktu laika un enerģijas gan personīgai attīstībai, gan ģimenei, gan profesionālajai izaugsmei. Tieši tādēļ projekta galvenās tēmas ir – es, ģimene un karjera. Ņemot vērā izglītības aspektu, par ceturto tēmu projekta gaitā izkristalizējās skola. Šīs tēmas nepieciešamību apstiprināja arī diskusijas ar vecākiem.

Rakstot projektu, veicām pētījumu, lai noskaidrotu, kāds ir vecāku izglītības piedāvājums un kādas tēmasursos tiek apskatītas. Secinājām, ka liels piedāvājums ir vecāku izglītībā par grūtniecības periodu un zīdaiņa vecuma bērnu audzināšanu. Savukārt pirmsskolas un skolas vecuma bērnu audzināšanas jautājumi tiek apskatīti daudz retāk. Turklāt liela daļa izglītības kursu ir par maksu, tādēļ daudzi vecāki nevar atļauties izglītoties. Savukārt bezmaksas kursi parasti tiek piedāvāti tikai vecākiem no sociālās atstumtības riska grupām.

Kādēļ izvēlējāties tieši „Nordplus programmu”?

Valsts izglītības attīstības aģentūras speciālisti atzinīgi novērtēja mūsu projektu, jo šī bija ideja, kas nāk no vecākiem, nevis kādas izglītības iestādes. Tas ir līdz šim unikāls projekts, jo visos posmos – sākot ar ideju, beidzot ar īstenošanu un izvērtēšanu piedalās vecāku organizācija, tādēļ jutām lielu VIAA atbalstu. Lai būtu lielāka iespēja, ka saņemsim finansējumu, izvērtējot finansējuma pieejamību, potenciālo konkurenci un konkursu prasības projektu pieteicām *Nordplus Adult* nevis *Grundtvig* programmā.

Kas ir projekta partneri?

Projekta partneri ir trīs organizācijas no Baltijas valstīm - Latvijas Vecāku kustība, Lietuvas konfliktu novēršanas asociācija (Viļņa) un „Hea Algas” apmācību centrs (Tartu).

Veicot izpēti par vecāku izglītošanos, esam nodibinājuši kontaktus arī ar Ziemeļvalstu vecāku organizācijām.

Kādi bija projekta galvenie uzdevumi?

Projekta aktivitātes tika iedalītas trīs posmos.

Galvenie resursi bija veltīti pirmajam posmam, kurā veicām situācijas izpēti un analīzi. Rezultātā tapa pētījums „Situācija vecāku izglītošanas jomā Latvijā, Lietuvā un Igaunijā”. Esam gandarīti, ka tajā iegūtos datus kā pamatojumu savām idejām lieto arī citi projektu rakstītāji.

Balstoties uz pētījumu, projektā otrajā posmā tika izveidota koncepcija vecāku izglītošanai Latvijā. Tā paredz radīt vecāku izglītības

modeli, kas neprasītu viņiem ieguldīt lielus naudas līdzekļus. Konceptija arī nosaka, ka izglītības procesu jāorganizē tā, lai vecāki mācītos darot, komunicējot ar citiem vecākiem un daloties vienam ar otru savā pieredzē. Šāds modelis ir daudz efektīvāks, nekā lekciju klausīšanās pasniedzēja vadībā. Tādēļ galvenais uzsvars šajā izglītības modelī ir vecāku izglītošanas un sadarbības centru veidošana, ar vecāku pašpalīdzības grupām un dažādām neformālās izglītības metodēm, kas dod daudz labāku rezultātu un atgriezenisko saikni.

Liela loma šajā modelī atvēlēta ģimenei, jo izglītošanās procesā iesaistīti ne tikai vecāki, bet arī bērni.

Līdzīgs modelis darbojas vairākās kaimiņvalstīs. Vecāku neformālo izglītības sistēmu veido kodols un vietējie centri, kurus vada vecāku līderi. Šī ir brīvprātīga struktūra, kurā var iesaistīties jebkurš vecāks, kas vēlas savā pilsētā, skolā vai vietējā kopienā izveidot savu grupu un iekļauties kopējā struktūrā, kas sniedz tai atbalstu. Sadarbības tīkls piedāvā vecāku līderiem apgūt iemaņas vecāku pašpalīdzības grupu veidošanā un vadīšanā.

Trešajā posmā tika izstrādāta pilotgrupas apmācību programma un veikta 20 vecāku līderu izglītošana.

Mācību programma bija iedalīta divos blokos.

Pirmais bloks noritēja profesionālu lektoru-izaugsmes treneru vadībā, kas mācīja vecākus, kā izveidot vietējos centrus. Lektori stāstīja, kā noskaidrot vecāku vajadzības, kā formulēt mērķus un kā organizēt uz rezultātu vērstu darbību. Kursanti apguva laika plānošanas, prioritāšu noteikšanas, līderības un komunikācijas prasmes, sapulču, pārrunu vadīšanas un komandas veidošanas iemaņas. Šīs prasmes ir ļoti svarīgas, jo tās ir vecāku līdera galvenie darba instrumenti. Vecāki apguva arī „dzīves līdzsvara apļa” veidošanu, kas ļauj sabalansēt vecākiem svarīgākās jomas – personisko attīstību, karjeras izaugsmi, ģimeni un sadarbību ar skolu.

Otrajā blokā tika pārbaudīta izglītošanās pieeja vecākam, kurā vecāki paši viens otram vadīja lekcijas, diskusijas un praktiskos darbus. Galvenās apmācību tēmas bija: komunikācija ģimenē, komunikācija ar bērniem, vecāku atbalsts bērnu attīstībai un mācībās. Notika arī pasākums vecākiem kopā ar bērniem. Šajā praktiskajā nodarbībā vecāki viens otru iepazīstināja ar dažādām aktivitātēm, kurās viņi piedalās kopā ar saviem bērniem.

Trešais temats šajā blokā bija vecāku un skolu veiksmīga sadarbība.

Mācību laikā no 2013. gada februāra līdz maijam vecāku līderi darbojās arī savās lokācijas vietās, veicot vietējo centru izveides priekšdarbus. Viņi tikās ar vecākiem, izzināja to vajadzības. Kā pastarpinātais rezultāts, projekta gaitā ir tapuši citi jauni projekti, kurus rosinājuši vecāki savās kopienās, jo viņiem ir nepieciešams finansējums vietējām aktivitātēm. Finanšu piesaiste ir vēl viens vecāku līderu uzdevums.

Cik centru jau ir izveidots Latvijā?

Šī projekta mērķis nebija centru izveidošana, bet gan zināšanu sniegšana un vecāku līderu iedrošināšana. Mēs vēlējamies pārbaudīt, cik mūsu ideja ir dzīvotspējīga. Līderu apmācībās piedalījās vecāki no Rīgas, Jelgavas, Ozolniekiem, Kuldīgas, Glūdas, Jaunpiebalgas, Dobeles, Tukuma, Talsiem, Olaines un Carnikavas. Visi no viņiem ir īstenojuši aktivitātes savās pilsētās un novados. Dažviet centra izveide sokas raitāk, citviet ne tik ātri. Tas atkarīgs no dažādiem faktoriem. Vietās, kur vecākiem līdz šim ir bijusi laba sadarbība ar skolu, ir ielikti labi pamati, uz kuriem var veidot vietējos centrus.

Gribu uzsvērt, ka izglītības tīkla vadības kodols neizvirza savus uzstādījumus vietējiem vecāku līderiem. Tikai paši vecāki vislabāk zina vietējo situāciju un savas vajadzības. Mūsu uzdevums ir tikai sniegt visu iespējamo atbalstu.

Kādi ir jūsu secinājumi, noslēdzot projektu?

Sākotnēji šķita, ka vecāku līderi piedalās apmācībās tikai savu bērnu dēļ, cenšoties kļūt par labākiem un zinošākiem tētiem un mammām. Tomēr noslēdzot kursus, viņi ievēroja, ka saņēmuši daudz vairāk. Iegūtās zināšanas un pieredze ir noderīgas gan bērnu audzināšanā un attiecību uzturēšanā ģimenē, gan darbā, gan komunikācijā ar apkārtnējiem, tostarp ar bērnu pedagogiem. Jāatzīst, ka aktīvajiem vecākiem bieži vien ir daudz enerģijas un liela vēlme darboties, bet pietrūkst pacietības un spējas komunicēt

mierīgākā manierē. Vecāki var pārliecināties, ka jaunās iemaņas palīdz sasniegt labākus rezultātus.

Kur var atrast informāciju par projektu?

Visi projektā tapušie materiāli, tostarp pētījums, stratēģija un mācību programma ir publiski pieejami mājas lapā www.openparents.lv.

Vai paredzēts projekta turpinājums?

Esam saņēmuši apstiprinājumu par *Nordplus* finansējumu projekta otrajai fāzei, kurā mūsu partneri būs nacionāla līmeņa vecāku organizācijas Lietuvā un Igaunijā.

Šajā fāzē paredzēts īstenot piecu centru izveides pilotprojektu. Pagaidām nav skaidrs, kurās pilsētās un novados tie tiks veidoti. Līderi un vecāku kopas, kas būs gatavas 2013. gada septembrī centra izveidei, varēs kļūt par pilotprojekta dalībniekiem.

Projekta gaitā izkristalizējušies trīs sadarbības modeļi: vecāki un skolas, pirmsskolas, vecāki un pašvaldības (pašvaldības izglītības centrs, dienas centrs), kā arī – vecāku organizācijas un jauniešu organizācijām. Pieredze liecina, ka lielākā daļa centru varētu veidoties tieši skolu paspārnē.

Turpināsim arī pilnveidot vecāku izglītošanas sistēmu, kurai paredzēti trīs līmeņi. Pirmajā līmenī vecāki varēs gūt ieskatu galvenajā tēmās, savukārt otrajā līmenī būs iespējams padziļināti apgūt dažādas zināšanas un prasmes, piemēram, komunikāciju un diskusiju vadīšanu, finanšu piesaisti u.c. Trešajā līmenī paredzēts vecāku līderu mentoriem. Šajā posmā mācības papildināsim ar mentoru piesaisti. Apgūstot visus trīs līmeņus, vecāku līderi varēs paši kļūt par mentoriem un piedalīties jau vecāku līderu izglītošanā. Arī šādā veidā izaudīsies projekta galvenais princips vecāks vecākam.

Ceram iegūt jaunas zināšanas un pieredzi, sadarbojoties ar Lietuvas un Igaunijas vecāku organizācijām, kurām ir liela pieredze vecāku izglītošanā. Jāatzīst, ka abas kaimiņvalstis šajā jomā ir mums soli priekšā, jo vecāku izglītošanas projektiem ir piešķirts valsts finansējums un tie tiek īstenoti nacionālā līmenī.

<https://www.viaa.gov.lv/lv/jaunums/vecaki-vecakiem>